

2002 YILI OCAK-TEMMUZ DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerinin eski ve yeni sunumuna ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar, “Eski Sunum” çerçevesinde aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2002 Ocak-Temmuz döneminde dış ticaret açığı % 10,1 oranında artarak 3.427 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca nedenler;

- ihracat gelirlerinin % 6,
- bavul ticaretinin % 25,5,
- ithalat harcamalarının ise (CIF) % 6,8 oranında artmasıdır.

Diğer taraftan, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 37,4 oranında azalarak 2.709 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1.217 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde 718 milyon ABD doları açık vermiştir.

1- Dış Ticaret

2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde, 1.695 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 19.886 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde 2.128 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 21.751 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 352 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 22.998 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2002 yılının aynı döneminde, 692 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 25.178 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 3.112 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde % 10,1 oranında artışla 3.427 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Temmuz 2001	Ocak-Temmuz 2002	% Değişim
İhracat FOB	19.886	21.751	9,4

Bavul ticareti	1.695	2.128	25,5
İthalat FOB	-22.998	-25.178	9,5
Altın ithalatı	-352	-692	96,6
Dış Ticaret Açığı	-3.112	-3.427	10,1

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3,2, **faiz gelirleri** % 13,3, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise % 45,4 oranında azalarak sırasıyla 4.081 milyon ABD doları, 1.528 milyon ABD doları ve 2.612 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderleri** % 14,2, **diğer mal ve hizmet giderleri** % 22,1 oranında azalmış, **turizm giderlerinde** değişiklik olmamış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 3.622 milyon ABD doları, 2.590 milyon ABD doları ve 1.202 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 30,3 oranında azalarak 1.219 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım kaleminde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.980 milyon ABD doları azalarak 179 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım ise 2001 Ocak-Temmuz döneminde 366 milyon ABD doları, 2002 yılının aynı döneminde ise 65 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde **doğrudan yatırımlar** net 114 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 172 milyon ABD doları net tahvil geri ödemesi, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde 306 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma** gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 238 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 1.693 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 3.568 milyon ABD doları net satım, 2002 yılının aynı döneminde ise 433 milyon ABD doları net alım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 3.978 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 954 milyon ABD doları net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 988 milyon ABD doları net çıkış, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 1.343 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 7.053 milyon ABD dolarından 8.015 milyon ABD dolarına yükselmiş olup, bir önceki döneme göre “**Diğer Sektörler**”in borçlanması 1.569 milyon ABD doları, “**Bankacılık Sektörü**” borçlanması 389 milyon ABD doları artış, “**Genel Hükümet**”in borçlanması ise 996 milyon ABD doları azalış gözlenmektedir.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde, 8.147 milyon ABD dolarından 2002 yılının aynı döneminde 7.019 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2001 ve 2002 yıllarının Ocak-Temmuz dönemlerinde sırasıyla 106 milyon ABD doları ve 347 milyon ABD doları net artış görülmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 201 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde bu tutar 126 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 980 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 989 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 7.569 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 604 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde net 4.422 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise net 310 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde net 1.335 milyon ABD doları geri ödeme, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise net 532 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde net 212 milyon ABD doları kullanım, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise net 440 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 6.494 milyon ABD doları ve 157 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1.075 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde de kredi mektuplu döviz tevdiat hesabında 460 milyon ABD doları artışa karşın özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 447 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 4.327 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 3.417 milyon ABD doları artmıştır.

Uluslararası Para Fonu’ndan Stand-by anlaşması kapsamında 2002 Temmuz ayında sağlanan 1.152 milyon ABD doları kredi ile Ocak-Temmuz 2002 döneminde bu anlaşma

kapsamında toplam net kullanım 5.223 milyon ABD doları olmuştur.